

המנחות שהן באות מצה?

ותמה רבי אמי: מה היה קשה לך "מנלן"? והרי כל מנחה דכתיב בה במפורש שהיא מצה, פשוט הדבר שהיא באה מצה, שהרי כתיב בה מפורש. ואילו מנחה דלא כתיב בה מפורש שהיא באה מצה, כתיב בה [כלומר, הרי היא נכללת בכתוב] "זאת גא-א תורת המנחה — הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח, והנותרת מומנה יאכלו אהרן ובניו, מצות תאכל", ונכללו כל המנחות במצות "מצות תאכל", שהרי ברישא של הפסוק כתוב "זאת תורת המנחה", ללמד שהוא דין הנוהג בכל מנחה שהיא.

אמר ליה רבי פרידא לרבי אמי: אפיית המנחה כשהיא מצה בתור מצוה לכתחילה, לא קא מיבעיא לי. כי קא מיבעיא לי, מנין שאפייתה בתור מצה, היא לעכב? (4)

גדול מנפח הסולת, ולעתים הוא קטן ממנו. שהרי את השאור מייצרים על ידי עירוב קמח במים. ולכן, אם נתן בתערובת הרבה מים, גדול הנפח של השאור מנפח הקמח, ואם נתן מעט מים, קטן נפח השאור מנפח הקמח. ונמצא, שאם יביא את השאור מביתו ולא ייצר אותו מתוך הקמח שנמדד במידת העשרון, הרי כשימלא את מידת העשרון בשאור הבא מביתו ובסולת, לא יהיה במילוי מידת העשרון סולת בשיעור עשרון סולת מדוייק, שהרי אילו היה אותו השאור סולת ולא שאור, היה בו יותר או פחות סולת מאשר עתה, ונמצא שהירבה יותר מעשרון סולת או שמיעט ממנו, והתורה אמרה להביא עשרון מדוד של סולת. ולכן הדרך היחידה היא לייצר את השאור מתוך הסולת, לאחר שנמדדה בתוך העשרון.

גמרא:

בעא מיניה רבי פרידא מרבי אמי: מנין לכל

מהני, אם כן, מה מקשה הגמרא ואימא לא תאפה חמץ למיקם גברא בלאו בעלמא ואיפסולי לא מיפסלא? והרי לדעת רבא אם נעשה באיסור, ממילא פסול. ותירץ השואל ומשיב, כיון שמחמץ אחר מחמץ חייב כמבואר לקמן נו ב, ואם נאמר שכשמחמץ נפסלת המנחה, אם כן, קשה להבין מדוע המחמץ השני חייב, הרי זה כבר מנחה פסולה [ובאמת התוספות שם מקשה קושיה זו לפי האמת]. ולכן, מחמת הדין שמחמץ אחר מחמץ חייב, היינו אומרים שהמנחה לא נפסלה למרות הכלל של רבא שכל דבר שאמרה התורה לא תעשה ועשאו אינו מועיל. עוד אפשר לתרץ על פי דברי הברכת פרץ פרשת בחוקותי, שהכלל של רבא נאמר רק במקום שהאיסור כתוב בלשון ציווי, אולם

ברש"י לקמן עו ב, שהסיבה שפסולה המנחה אם ריבה סולת, מפני שהקומץ חסר, ולפי זה צריך להבין בכל המנחות שאינן נקמצות, כגון מנחת כהן, יהיה כשר אם ריבה סלתה, ואם כן, קשה המשנה שלנו, האומרת: 'אמרו לו, אף היא היתה חסירה או יתירה'. והרי המשנה מדברת גם על שתי הלחם ולחמי תודה, ובהם אין קמיצה, ומה פוסל בהם זה שיש יותר סלת? ותירץ, שבריבה סלתה לא מתקדש החלק שיותר מן השיעור, ונשאר חולין מעורב בתוך המנחה, ופסול הלחם, כפי שפסול אם נפרס הלחם.

4. השער המלך מקשה [תחילת הלכות קרבן פסח] לדעת רבא במסכת תמורה, הסובר 'כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד — אי עביד לא